

Släktregister: på fars sida.

Utgående från Anders Ohlsson f. 1852 i Viggårum.

Hans far hette: Ola Persson " 1813.

" farfar " : Per Nilsson

" Farfarsfar hette: Nils Andersson (f. 1750?)

" Farfarsfarfar " : Anders Ohlsson. (f. 1715?)

Alla dessa ha brukat Viggårum n:r 1 i Långaröds  
sn. Nu har Elof Andersson samma ställe.

"Skovmannen."

Jag hade varit hos min sväger i Höghult, Huaröd, en gång i oktober månad. Det var dimmigt och kusligt, och stigen från Abullaberga gick genom en skog av boke och hassel. Plötsligt mötte jag en lång gubbe med svart hatt och svansatröja.... Jag blev rädd och trodde det var skovmannen, som jag så ofta hört talas om, för ju mer jag tittade på honom, desto mera tyckte jag han växte, tills han blev så stor som trädtopparna. Jag gick i alla fall förbi och vände mig sedan om. Men då fick jag se, att det var 'Busa-Jönsson', som var 'halvvägs idiot' och 'var på socknen'. Hade jag inte vänt mig om, så hade jag säkert trott, att jag varit ute för skovmannen.

"Skovmannen."

Skän  
fär  
Långaröd  
Långaröd

3641.

And. Olsson

f. 1852 i Tiggarpå

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

3

Gastabloss.

Kristianstad var denna ortens avsättningsort. De körde dit med bränne, och allt vad de hade att sälja. En gång skulle min mor följa med morfar (i Eke) till staden. Hans bror Mårtensson hade också ett lass, men morfar blev först färdig i stan och körde i förväg hemåt. Morfar hade brokiga hästar, vilket var vanligt den tiden. Vid Floaryd vid Gräsma by var en stor slätt. Där 'blossade' det plötsligt till alldeles gräsligt, och hästarna började dra' så tungt. - "Du måste gå å' min tös, dä' går så tungt", sa' morfar. Var de blevo av med 'lasset': gasten, kan jag inte säga, men det blossade till ännu en gång, och så reste 'att (det), och sen gick det lättare igen. Mårtensson sade dagen efter till morfar: "Du hade allt bra lass i 'aftes. Dä' lyste till ett par gånger, och då kände ja' igen dina hästar, för jag kom ett stycke efter, och jag såg, hur tungt de drogo.

Jag har hört, att de förr i tiden togo av hoastolen\* så fingo de se, vad de hade för passagerare, men det fick gå fort, annars fick de sej en 'hurring'.

\*och spottade  
genom den

Skriv endast på denna sida!

'Varsel'

När ja' va' fästeman och gick te' Sillaröd -  
och kanske en inte kom hem så tidigt ...kan en tänka...-  
hörde jag mittför Norregård nå't som dundrade. Ja' tit-  
tade me' te' sies o tyckte me' se liasom sex ögon. Ja'  
tänkte, då' ä' nog varsel, och tyckte det var obehagligt.  
Ja' gick fort - de li'afort. Stannade ja', så gjorde de  
detsamma. Ja' ble' nästan rädd och skrek te' : "Va!!!"  
men då sprang de undan, och jag fick se, att det var tre  
kal'ar.

Förtrollat skott.

Far talade om, attthän kunde ett litet knep. En gång skulle två gubbar skjuta genom hans mössa. Han la' en bit brö' i den och läste några ord. Båda skjöto var sitt skott, och haglen gjorde hål i trädet runtom mössan, men inte ett enda råkade denna. -"Jaså, vem kunde tro dä' om dej, din pågabyting! Men sätt dit mössan en gång te' ....!" Så lade de silver i bössan och sköt igen, men nu blev mössan alldeles genomsållad av hagel.

Men far, som inte direkt trodde på sådana saker ville aldrig syssla med sådant.

3641

F

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

6

Sjukt barn botas.

Ett barn togs runt kisten , då någon dött, ett par  
tre gånger, och skulle detta hjälpa mot flera slags  
sjukdom.

Sjukt barn  
botas.

Vargar

Vargar.

Då far var tio år, såg han vargar här. Enskiftesmätningen var här i Viggaram 1839. Dessförinnan gick alla byns kreatur på bete gemensamt. Far skulle gå upp till Fjällmossen, där det fanns 'rammor' (gräsbeväxta kärr). Farfar hade sagt till honom, att han skulle gå upp på en hög backe - 'planteringsbacken' - och se efter byns hästar och kreatur. Då fick han se två vargar springa bland hästarna. De liksom läkte med hästarna. Han blev rädd och skrek, men då vände de sig mot honom och tittade. Han hade en liten lie med sig. Den tog han och knäckade på med sin lommekniv, men då lunkade de bort mot mossen. På kvällen rev de en ko vid Flensmaa. Folk samlades och gingo ut med liar, gafflar och gevär och lyktor, men då vargarna började tjuta, blev folket rädda och gingo hem. De påstodo, att vargarna revo ut fostret på korna den naturliga vägen.

Anders Ohlssons frieri och bröllop.

Han berättar , hur han blev bekant med sin hustru och hämtade henne från Sillaröd, Andrarums sn, Albo hd.

"Vi ble bekanta genom mi' kvingas farbror. Första gång- Frieri.  
en var vi och hälsade på hennes far i Buus. Det dröjde om  
en tid. Pingesafton gick hennes farbror och jag till  
Sillaröd. Vi gick vid tätta kväll, det hade vatt mörkt  
länge. Vi ble väl mottagna med kaffegök och mat i långa  
banor. Fyra granna töser var där, ditta va den äldsta.  
Vi hälsade ju och resonerade så där.....

Tre veckor senare kom de körandes till oss.

På Hörby sommarmarknad i juli förlovades vi. Brudgäva  
Jag köpte då brudgäva till henne: fingerring, öronhänge  
schal, två silkeschaletter och psämbok. Far skulle ha  
en tobakspipa och mor förkläde och huvudduk /hoenäsduk/.  
och jag en fingerring.

Var de förmögna vankades det visst silverbägare o.d.

Fjorton dagar efter ble då 'skrevet, hur mycket ja  
skulle ha i pengar mä' henne osv.

Så rustades till bröllopet, som var den 28 oktober  
1878. Hennes far höll bröllopet. Bjudna voro släktingarna



Bjudna

och de som jag ville fick jag bjuda och så laget. Jag legde en gumma särskilt, som gick omkring och bjöd.

Jag kom till bröllopsgården vid 10-tiden. Vid 11-tiden var bruden klädd och så samlades folket och vanikade kaffe och gök. Vigseln var klockan 2. Vi stassade till kyrkan: först en vagn med tärnor och marskalkar, så brudvagnen: bruden och brudtämjan /brudgummens syster/ där bak och brudens bror och jag där fram. och slutligen släkten i rang och ordning. och bylavet.

Brudtämjan

Efter vigseln i Andranums kyrka bjöds vi alla på kaffe och kakor. Där var rest äreport.

Vid återkomsten fick vi kaffe och kakor.

Bröllop

Då mor hade bröllop, hade de förridare och sådant. Hon talade om, att hon varit med om ett bröllop i Bönhult då skulle de stassa till kyrkan. Mor var barnfödd i Eke. Vi höllde ju dragoner, som tjänste för rusthållet. Dragonen och så ännu en skulle vara förridare. Då stassen kom från gården skulle de rida tillbaka i sporrsträck för att se, om alla voro komna åstad, och sen tillbaka igen och hålla sig framför stassen. Nära kyrkan skyndade de i förväg och anmälde, att stassen var i annalkande. Efter vigseln på samma sätt.

"Brudtämjan"- syster till brudgummen- skulle åka hos bruden. Hennes man hos brudgummen. Efter vigseln åkte brudparet tillsammans.

Bröllopet varade i 3 - 4 dagar.

Bröllop.

Förridare.

Brudtämjan

Likbrev

Åminnelse efter Jonas Nils Andersson f.i. Viggårum  
d. 30de Maj 1883. död d. 14 Sept. 1894  
Farväl o Far o Moder  
och Syskon äfven så,  
ock Släktingar; på jorden  
mig ; ej mer ni skåda få  
män, upp i Himlens sällhet  
der Jesus sjelfer bor, Der vill  
jag Eder råka, ja både Far och mor.

- - - - -

Jag har gått till Jesus, som led och dog för mig  
min önskan är att finna Er uppå samma stig  
den är visst svår att vandra men Hans Barn  
kan ej den klandra, ty kronan den är skön

3641

Ha

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

12

Gudmor.

Då första barnet skulle döpas, skulle dess gudmor vara av mannens släkt - hans syster eller något ditåt. Andra barnets gudmoder skulle däremot tagas ut bland kvinnans närmaste släktingar och så växelvis undan för undan.

Gudmor.

Anekdot om en smed i Vebäck.

Far var religiöst anlagd. När han skulle hämta sin brogemansvagn, som beslogs av Smith i Vebäck, var den inte färdig. Smeden svor rent hemskt, när det inte gick som han ville, och far kunde ju slutligen inte tåla utan förebrådde honom, men smeden var inte svarslös.

"Fan ä' inte för god o höra sina meriter, så han må gärna höra sanningen...."

3641

H:

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

14

Th.  
Färs hd  
Långvård påUpph. ber. And. Ohlsson  
f. 1852.Svartkonstböcker

## Svartkonstbok

Prästena hade förr svartkonstböcker, och de fingo också lära sig använda dem. Många voro mycket vidskepliga. Även en hel del andra hade sådana böcker, och jag har hört talas om en man, som var i kyrkan, då han kände på sig, att något särskilt stod på hemma. Där var också hela stugan full av onda andar och sådant. En tjänare hade fått tag i hushondens svartkonstbok och läst fram dem men kunde inte läsa dem tillbaka.

Det var minsann viktigt att boken kom i rätt händer.

*Giss  
Tav. hlf  
Kängaröd  
Kängaröd*

3641

*Na*

*Ind. 1852  
Ochson. f.  
Tiggasam  
1852*

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

15

Mannen som sådde ärter.

Här i Kölleröd var det en man, som var ute  
och sådde ärter. Han gick och tänkte på kråkor och  
annat 'fyle', om de skulle komma och ta sådden för  
honom:

"Komma doj, så komma doj inte,  
men komma doj inte, så komma doj...."

Skane  
Färs h  
Långaröd  
Långaröd

3641

8. N. Richter N: a  
Ber as Anders Olsen  
Född 1852  
Nyggen

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

16

A 1736

Prästen och drängarna, som skulle slå ängen.

Förr skulle prästerna själva bruka jorden, som hörde till prästgårdarna, och ibland hade de ganska mycket jord. Så var det en präst, som hade tre drängar. Dessa skulle hösta en heja, vilket två drängar brukade hinna på en dag. Följaktligen gingo också två man dit och fingo mat med sig. De "skulle först ha vasst" och "vädjade" liarna till nära middag, men då tyckte den ene: "Nu ä dä inte lönt å slå, innan vi ätit midda'...", och så åt de den medförda matsäcken och vilade så middag. De försovo sög och vaknade inte förrän vid fyratiden, och då sa åter den yngste: "Nu ä dä inte lönt o hogga håll ängen. Nu gå vi hem.." - "Nää," sa den andre, "dä ä nog inte värt för prästen, för du vet, hur ilsken han ä..." - "Dä ska'ja klara", sa den yngste - "hjälp mig nu och plocka reda på den här asken full med "törrbaggar" /tordyvlar/".

Den andre var ju okunnig om vad som stod på



men hjälpte i alla fall till, och snart hade de samlat asken full.

När de kom hem i skymningen, sporde prästen: "Har I slatt hejan idag?"----"Jaa, dä har vi!" ---- "Men va ä dä du har i asken där?" --- "Joo, dä ä en bisvärm, som vi hittade!"----"Den hör mej till!" skrek prästen, som var mycket känd för sin snålhet, och ville ta asken från drängen, men denne ville inte lämna den från sig.. Prästen var envis, och slutligen gav drängen med sig men sade samtidigt: "Ä dä så, att Pastorn äntligen ska ha svärmen, så må bina bli torrbagga o gräset må åter resa sig i ängen....!"

Prästen fick asken men blev förskräckt, då han såg, att asken var full av torrbaggar. Han rusade också ut till ängen för att se, om gräset rest sig.-- Då prästfrun frågade honom om gräset, svarade han: "Jo, kan du tänka dig. Gräset hade rest sig alltihop utom vid stättan, och där håller det på och reser sig också.....!" /det var där drängarna legat och sovit/.

Ordstäv: Herren hör inga torrbaggaböner.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIVRågodling.

## Rågodling

Förr odlade de mest korn /bjugg/ - 6 radigt.  
Far var den förste här i Viggarrum, som odlade råg.  
Han hade varit nere på slätten och köpt råg på  
hösten. När han kommit hem och höll på att så rågen,  
kom grannen : " Ha tänker du på, som slänger ut så granner  
sä! Her kan du tro, där kan växa sä om vintern?!....."

Anekdoter om "Skumpen"

Skumpen stod fadder till Carl XV och var som vanligt enkelt klädd. Han var ju mycket värderad av de kungliga, och drottningen hade låtit förfärdiga en särskild klädning till honom. Dopet ägde rum under riksdagen. Drottningen undrade, hur det kunde vara, att Nils Månsson inte hade den nya klädningen på? - "Jo, ja' ska sä' Ers Majestät, ja' har den på. Men dä' man har kärast, har man närmast.

Skumpen och studenterna.

En gång var Skumpen i Lund, som vanligt klädd i sin vadnalsrock och gula skinnbyxor: 'vistockar'. Studenterna sprang där och pekte på benen och gjorde narr åt honom. "Hur mycket kostar de där bistockarna?" frågade de slutligen. Skumpen hade tigit tills nu. "De ä' inte te' salu," svarade han, "men ä' dä så, att harrarna vill ha den första svärmen, så får I den gratis" och så drog han av en 'smällsk-t'. Då ble' de rent 'hängamongena', som de fallit frå' loftet.

"Helge Pratare"

'Helge Pratare' skulle vara med vid alla gillestillfällen och höll tal och rim. Han gick mycket med bud av alla slag och kanske mest med brev o.d. för postgången var dåligt ordnad då för tiden. Det märkvärdiga var, att ingen visste varifrån han kommit eller vem han egentligen var. Men han var mycket omtyckt och skulle som sagt vara med vid alla högtidliga tillfällen som 'talesman' och roa de församlade. Nu är han död för flera år sedan och ligger begravnen i Svensköp, där han mestadels höll till.

'Helge Pratare'

Kreatursuppköp:

Förr kom här ner smålämningar med stora skockar får. En av dem var barnfödd här : "Släbo-Hannas-Nils". Han kom från Hinneryd och sålde får här. Många av dem hade med sig 'batteringar'/ungstutadar/

Jag var med till Hässleholm och ibland ända upp till Osby och köpte oxar. De voro åtminstone 1½ år och växte till bra här. Ibland körde vi med häst och vagn Sven Månsson i Viggårn och jag körde många gånger till Hässleholm. Stutarna packade vi på järnvägsbagnar, så långt det gick. Oxarna va 'sankörda'. Så körde vi ibland och sålde ungstutar till upplänningarna.

Betet var ju bra här, så de växte som sagt fort. "Avrasbede" - "äda avrad" - var när de ringo beta av återväxten. Åkerfärororna kallade vi här "drättor".

Uppköp.

Får.

Stutar och  
oxar.

Avrasbede.

Liktal

Då någon skulle begravas, höll prästen inuti kyrkan tal över den döde och fick därför ofta en bra summa. Ju större denna summa var, desto mera skräppte och ljög han om den avlidne. Därför var ofta liktalet långt och vackert efter rika personer, som givit mycket, men raka motsatsen eller alls intet efter fattiga, som intet hade att giva.

Klockaren hade en massa bestyr åt prästen och brukade taga emot pengarna i ett kuvert, som han sedan lämnade till prästen i kyrkan. Men en gång var en klockare oförskämnd nog att öppna kuvertet och taga pengarna, och så fyllde han det i stället med "pissemyror". Inkomna i kyrkan smusslade han kuvertet till prästen, som stoppade det i fickan. Prästen började skräppa med

hur givmild och god den döde varit o.s.v., men rätt som det var, hoppade han till - en myra hade krupit ur kuvertet och genom den trasiga fickan. Han fortsatte dock, men så hade fler myror börjat sitt verk, och prästen började ana, att det inte stod rätt till, och att han försyndat sig med att ljuga. Han fick samvetsksval, och trodde att han blev straffad på detta sätt..... "Ja, min arme man, fortfor han," här har jag stått på detta heliga rum och berömt denne eländige skurk.....tills helvetets låga brinner i mitt a...ål. -----

Prästens liktal över en långfingrad person.

"Jag skulle nu säga några ord om den döde:  
Det var en mycket idoger man,  
när andra sovo vakade han.  
När andra vaknade,  
så ägde han vad de saknade...."

Skänk  
För Långaröd

3641

Per. H. Olsson  
852 1852  
i Långaröd

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

24

Kyrksägen från Långaröd.

Kyrksägen.

Far talade om, att Långaröds kyrka skulle legat i Önnköping på Bjällebacken, och de körde sten och timmer dit, men det kom bort om nätterna. Det var jätten Finn, som skulle tagit bort det, påstod man. Trollen voro mycket på moden, då Kristi lära infördes. - Gubbarna voro illmariga och hämtade timret hit till Långaröd och inbillade de andra, att det var trollen, som gjort det, och så byggdes kyrkan här i Långaröd i kanten av socknen i st. f. mitti.



Nymanssons omvändelse.

En präst - Nymansson - i Skepparslöv var uppfostrad i Rörum (vid Kivik). Han var apostoliskt begåvad och kunde förutse kommande ting. Så var där en Per Jeppsen, som hatade religion, präster och allt sådant. Nymansson hade sagt till honom, att hans kropp inte skulle få plats i graven\* - men det ville naturligtvis inte Jepsson tro utan fortsatte sin dåliga levnad. Men Jepsson dog, och då liket kördes till graven, kom en mängd korpar flygande från alla håll, och de kunde knappt hållas från graven, och hur det än gick med kistan, så gick det inte få ner den riktigt i graven utan fick ställas å kant.

och hans ben  
följas dit av  
korpar.

Men det var ju omvändelsen! Jag antar det gick till ungefär då som nu. Studenterna samlades om kvällarna, roade sej, spelade kort och söpo lite grand. Nymansson fästade också en del som de andra. En gång, då han skulle gå hem vid 12-tiden, tyckte han det var närmare tvärsöver kyrkogården. Där låg en hueskalle på stigem.

Han sparkade till den, men litet längre fram låg den där igen. Även nu gav han den en spark men träffade på den för tredje gången. Nu blev han arg och gav den en kraftig spark och svor till.....

Men då han kom hem, kände han sig mycket ängslig och kunde inte sova. Då han lagt sig såg han en skephad, som befallde honom möta i domkyrkan följande natt kl. 12. Nu blev han rädd på allvar och gick till biskopen för att söka hjälp, men denne svarade blott: "Det är kallelse från högre makter, du får gå. Domprosten får göra dig sällskap....!"

I sällskap med domprosten kom han i god tid till kyrkan, men dörren var låst. På slaget tolv öppnades den en vindfläkt förde in Nymansson och slog igen dörren mittför domprosten. Denne tyckte sig dock i hastigheten se tre vitklädda män framme vid altaret. Där fick Nymansson bekänna sina synder och fick även förlåtelse för Jesu Kristi skull. Mycket medtagen fördes han utom dörren av en vindfläkt, och så hade hans omvändelse ägt rum och hade han fått profetiska anlag.

Skolgång.

Då jag var sju år gick jag i skola för en gammal gubbe. Han var auktionsman och kom ofta hem och 'var på kulan'. Då fick gumman 'hålla skolan'. Hon var förbannad och slog näven i bordet, så man kunde bli rädd. Det var i Bus. På 1860-talet fick vi 'fast skola' här i Långaröd med Brorsson som förste ordinarie lärare.

Skolgång.

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIVKolbränning

## Kolbränning

Som påg har ja' vatt mä o brännt en kolemila.  
Det var mest ale, som användes till milorna, och det  
höggs om vintern ute på fäladen. Stockarna skulle va-  
ungefär  $1\frac{1}{2}$  aln /6kvarter/ långa och skulle va'tjocka  
som min "lägg" - grövre 'klövdes' mitt itu. Stockarna  
kördes sammans till en stenfri plats med grönsfär.  
Denna hackades av, och kolabrännet ställdes på 'änna'.  
I mitten sattes en stolpe så hög som milan skulle bli.  
Omkring denna lades litet spånor o sådant, som 'nimmt'  
/lätt, bekvämt/ kunde tändas på. Vid ena sidan där det  
var lugnt lämnades en öppning - en kanal - så stor att en  
arm kunde stickas in, någon lufttillförsel måste ju finnas.  
Mot pelaren lavades stockarna runt omkring i skikt, så  
att de lutade mer och mer ju högre upp de voro. Jag tror  
det var fem skikt vi lade upp. I det översta lavades

'stövlingarna'. Då brännet så var uppstaplat ungefär som en bikupa täcktes den med svär /'tör'/ . Ett förslag med torvor måste vara tillhands, för rätt vad det var kunde ett bloss slå ut, och då gällde det att kvickt lägga torv på, för det fick inte brinna med klar låga. Därför måste vi vaka ungefär  $1\frac{1}{2}$  dygn, tills den var nerbrunnen. Milan sjönk ihop undan för undan allteftersom det brann, men var det en knud, som inte brann riktigt så att milan blev ojäm slogs den jämn med en lång stake. Det 'förhuelista'/riskabla/ var när milan skulle rivas. Då skulle den först dänkas med vatten, och kolet bredas ut. Då kunde det lätt blossa te igen, och kvickt måste det släckas, annars kunde allt brinna uppp igen.

Träkolet kördes i en provisorisk korg, som sattes ovanpå en höstavagn, ända till Ystad eller Simrishamn. Man kunde få 17 Rdr. för en last kol, men så tog färden dit och omigen två dar i anspråk - vägarna voro ju dåliga och vagnarna inte heller så värst bra.

FINNS UNIVERSITET  
FOLKMINNESARKIV

*L.H. Fyge  
Bergström*

3641

30

LUNDS UNIVERSITET  
FOLKMINNESBOK  
*Oppr. av Bergström  
Viggarsen  
juni 1852*

Videbark /rödvide och gråvide/.

Videbark.

När jag var påg, skulle en skala grå vi'ebark till 'läggesill'/Kivikssill/ i juni månad.

Fiskarna skulle också ha till att färga sina garn med. Barken buntades i knippor ungefär  $\frac{1}{2}$  alm i diameter och man kunde ha med en 30 - 40 buntar åt gången.

På étte'hösten buntades ålen i buntar om ett pund. Det var med 'rövie'-träddes på rövieskott - användes även vid halmtäckningen. Den behöver ej vridas.

På ett ordentligt ställe lades 18 - 20 valar sill till vinterbehov. Den började ätas, då den legat i salt en åtta dar. Vanligt var i mina pågaår, att man fick sill, gräslök, grädda o schurjad mjölk till frukost. 'Lögodoppan' fick vi bara på hösten, då det var främmat.

läggesill'

ALLA UNIVERSITETEN  
FÖR BRÄNNESASKABrännesaska

## Brännesaska.

Då de förr inte hade soda eller såpa, fick de taga vara på all brännesaska - helst bokaska. Därav gick det utmärkt koka lut till tvätten. Kolrester och sådant sållades bort och askan hölldes i säckar. På 'slätten' fanns ju ingen skog, så där gick det utmärkt sälja askan. Far talade om, att de ibland kunde få en skäppa råg mot en skäppa aska, för det var alltid byte. Senare sålde vi den kntant, men jag minns inte precis hur mycket vi fingo - jag tror det var omkring en Rdr. skäppan.

"Hjulare".

Hjulare.

Förr var här gott om boke, och det kom bra till användning, då bänderna skulle göra sina redskap. "Hjulare " var de allmänt då för tiden. De gjorde hjulen om vintern och tog vid julatiden ner till 'slätten' och bytte sig till råg. En pinne sattes genom två och två hjul - 10 á 12 par var en 'räcka' och fingo rulla bak- efter. Ett par tre mannar följdes åt - man kunde ju aldrig veta, vad man råkade ut för - till julamarknaden mest mot Ystadstrakten.



Lundastudenter kiva med bönderna.

Far talade om, att då de skulle köra genom Lund för de inte gärna ensamma, för ofta brukade studenterna ~~bruka~~ ~~ofta~~ finna på hyss för dom och söka göra narr av dom. En gång kom några 'hjulare' härifrån och skulle genom Lund. De hade supit lite grand och voro våd gott humör, och de hade lite förvetet på studenterna, som hade "mässt" mä dom på bortvägen. Någon "hjulare" hade visst prylat en student, så de voro rädda då de åter skulle fara genom Lund. Gatubelysningen var ju synnerligen dålig - om det ens fanns någon - så studenterna kunde ju ligga på lur var som helst. "Hjularna" funderade, hur de skulle klara sej, men fannt slutligen på att binda ett tvärträ tvärsöver kälkarna. Då de kommo te stan stodo studenterna uppställda, men då ga "hjularna" hästarna pisk, och då studenterna ändå skulle söka komma åt dem, snavade de naturligtvis om tvärträna - som ju inte syntes imörkret - och så kommo "hjularna" helskinnade undan. - Det talade far många gånger om, då gubbarna sutto och drogo sina äventyr och upplevelser.

Fruentimnersklädsel.

Då jag var liten skulle fruentimren ha 'stobbar' Borgströms Silja' va så högfärdig, så hon skulle ha en hasselkäpp i stobben, för att den skulle bli riktigt styv- det ansågs då för särskilt fint. Vi pågar - och töserna också förresten - tvungo henne in mellan skolbänkarna, så att hon varken kom fram eller tillbaka, och så gick hasselkäppen av på flera ställen, så hon måste taga bort den. Det var inte så gott för henne, då hon klämdes fast mellan de långa bänkarna, och så fick hon naturligtvis skämmas.

Krinolinen började användas senare. Längst upp var en smal ring och längre neråt allt större och större ringar. Utanpå var spant fint tyg. Mina systrar hade krinoliner.

Min mor använde 'skinnklocka' och 'päls' om vintern. Båda voro av fårskins med ullen inåt. Skinnklockan var mörkblå med en röd 'sko' (ning) nertill.

Fruentimners-  
klädsel.

'Stobbar.'

Krinolinen.

Skinnklocka  
och päls.

Där skinnet slutade - för upptill var fästsytt ett liv-  
stycke, som bar upp 'klockan' - hade de ett rött och  
grönt silkela. Pälsarna voro dels 'svansapälsar', dels  
'polkapälsar'.

På huvudet hade de vid högtidliga tillfällen  
spåneklutar. Det hade Ingrid Måns Hans' första gången,  
då hon gick till nattvarden. Senare hade de bandklutar,  
som bundos på en linlock - som såg ut som en månskära.  
'Prästabonnakvingan' brukade binda klutarna åt kvinnorna  
på söndagsförmiddagarna, då de skulle till kyrkan, men  
jag tror inte hon tog något särskilt betalt därför.

Klutar.

Gillen : kyrkegångs- bröllop m.m.

Här i Langaröd är det sedan gammalt tre bjudlav.  
När någon flyttat in i byn, räknas han till "lavet" och  
bjudes med, och det skulle vara en stor skandal, om han  
skulle förbigås. Till bröllop bjöds släkten tom. kusinerna + lavet.

Far brukade berätta om flera bröllop, som han varit med  
om. Till dessa var det en gumma, som gick omkring eller  
också "talesmannen", ty sådan fick ej saknas på större  
gille.

B.öneman eller-kvinna brukade då gå omkring som det  
passade och friade mången gång obedd åt andra. Hanna  
Borgström - änka efter en dragon i Viggårum - brukade gå  
omkring i det ärendet och fick för besväret öl, en gammal  
kjol och lite varjehanda. Hon lante hus i stora gårdar och  
gjorde sig 'förveden' och gjorde upp många partier.

Till ett sådant bröllop skulle de ha med sig förning:  
tre kakor bröd, ett rökt, saltat fårälår - speke till fru-  
kosten - smakakor och gröt. Risgröten var upplagd på stora  
tennfat med kanel och russin på. Förutom spettkakorna -  
min mor bakade många sadana- var det klenor och socker-

Bjudlag.

Böneman

Förning

Talesmannen hade ett svårt göra. Han skulle ordna gästerna vid de två långa borden i stugan och läsa till bords. Han hade ett fasligt obehag vid bordsättningen. Gummorna skulle alltid bordsättas först. Ingen ville gå före utan talesmannen måste ta dem med storm och sätta dem på sin plats.

Bänkarna voro/klädda med drättar.

Var gäst hade lommekniv och gaffel med sig. På eftermiddagen äts en måltid bestående av färsk soppa eller vanligare svart-soppa och den risgröt, som gästerna haft med sig. Den skars i fyrkantiga bitar och skickades omkring. Dessutom var det bröd och smör. Detta var upplagt på svarvade smörfotar och var prickat en spetsig sked. Efteråt fick de kakor och så vankades därtill åtskilliga snapsar, så gubbarna ble rätt så pratsamma.

Dan efter - om morgonen - frukost /daver/ värmdes dricka, och torra brödstumpar smulades i drickat till ölsoppa. Så äts det gröt och kakor igen, så länge förningen räckte.

Talesmannen

Måltider

Frukost, dag  
efter.

Bygge

Då de förr i tiden skulle bygga körde de ända upp till Göinge och köpte timmer till sina hus, för här fanns då endast lövskog. Barrskogen har först senare planterats. De körde på sina bolstervagnar, som de inte ta så stora lass på, för allt var av trä. Flera följdes åt, liksom då de skulle fara till marknader o.d. En gång mötte de en vandrande, som bad få åka. Jo, det gick ju för sig. Hansatte sig upp men längst bak på vagnen, så att stövlarna asade mot marken. - "Varför sitter du inte upp riktigt", sporde körkarlen. - "Jo, ja' har lån't stövlarna...."

När de så skulle bygga, så bytte de arbetskraft och hjälptes åt både med körning och själva bygget. Arbetskraften var inte så dyr som nu, och mestadels hjälpte de till för litet mat och några supar.

Köp av timme:

Arbetskrafte:

Uppe i Viggaram, där delningen ägde rum 1839 låg gårdarna samlade i en klunga, och marken var gemensam. Var och en hade sin lilla bit på flera håll, och arbetena måste göras samtidigt. Ofta voro gårdarna hopbyggda, så att det var två i en, som det ännu är i Elestorp. Grunden lades inte så noga som nu, och det hände, att då ställena flyttades från varandra, så flyttades en hel byggnad på en gång. Sven Måns ställe flyttades på detta sätt ett långt stycke. Hela byggnaden rullades på trästockar, men det tog flera dar.

"Sprödaväggar" voro vanliga. Mellan "löshultet", "fotträet" och "lejden" sattes enestakar, som voro spetsade i båda ändarna. De stuckos in i hål, och mellan den virades eller flätades "boss" /halm/. Så skulle allt lerslås, och det var pigornas arbete. Karlarna skaffade hem lera och arbetade den. Sen togo fruntimren den färdiglagade lera och smetade i med nävarna. En stod på var sida om väggen, och de skulle vara överens, så att de slog likt hårt och i samma takt. Ibland kunde den ena - "på lejhet" - slå hårdare

Utflyttning

Grunden.

"Sprödaväggar

Lerslagning

Stämne  
Forslund  
Klinegille

3641 Yp. B. Richter

Be. J. V. G. 1852

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

3  
40

så hela väggen ramlade ner för den andra, dvs. allt leret, som hon klinat på, och hon fick göra om alltsammans. Sen på kvällen hade de "klinegille" med mat, spel och dans.

Klinegille

För bygget svarade en byggmästare, som hade ett par man till hjälp förutom en del byboar, som alltid brukade komma och hjälpa till åtminstone, då det gällde föra upp takstolarna o.d. Takstolarna höggs ihop och v.o.e. hjälpte till på sitt vis. Då för tiden voro ju så gott som alla slöjdekunniga, för de gjorde själva sina redskap och allt vad de behövde, så de kunde vara till stor hjälp. Innan takstolarna restes skulle de ha en sup, så de skulle bli modiga, då de skulle bära sparrarna. Då de voro resta, spikades upp ett läkte med tvärslå, och därpå hängdes kransen och hurrades tre gånger. Till kransen togs vad de hade "te hånna" /till hands/: eke, björke, bokelöv och ibland blommor.

Takstolarna  
resas.



Träredskap: vagnar m.m.

Träredskap.

Förr var nästan alla jordbruksredskap av trä, för järnet var ju dyrt, och man gjorde redskapen själva.

Vi hade i mina pågaår en höstavagn, som helt och hållet var av trä, med undantag av en liten järnskena vid 'vrielavet'. Träaxlarna voro ungefär 4 tum i diam. hjulen därefter stora och klumpiga. Skaklarna /linor användes inte då/ höggos på egen mark. Något av roten fick gärna följa med, för längst ner skulle botras ett stort hål, så att skakeln kunde trädas utanpå träaxeln. Höstavagn.

När jag var påg hade de bara träharvar.

Träharvar.

Mellan hästarna spändes fast ett 'horsok' med björkevidjor vid 'selakorran' /där selakacken sättes igenom/. Oket låg undertill bakom 'forrebenen'. Då de inte drogo hängde det ett stycke bakom frambenen.

'Horsok'

"Årrstången" mellan hästarna lades upp på oket. Det gick emellertid så lätt skada hästarna på bakbenen

då de skulle vända. På stängen var en ring, som kunde Årder.  
flyttas, så att årdret kunde gå djupare eller grundare.  
Även årdret kunde ställas.

De brukte meed o ha bringeselar, där hästen drog med  
bröstit. De saknade bogträn. Läderremmarna kallades Seldon.  
"bröstan" och "mankaremmen".